

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VI.30.382/2014/6.szám

A Kúria a Bihary, Balassa Ügyvédi Iroda által képviselt Magyar Cetelem Bank Zrt. felperesnek a Réti, Antall és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt Magyar Állam alperes ellen általános szerződési feltételek tisztességtelenségére vonatkozó törvényi vélelem megdöntése iránt a Fővárosi Törvényszéken 30.G.43.498/2014. számon folyamatban volt és a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.386/2014/7. számú ítéletével befejezett perében a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 241.300 (kettőszáznegyvenegyezer-háromszáz) forint perköltséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a felperes keresetlevelének 15. számú mellékletében megjelölt szerződéses kikötések megfelelnek a 2014. évi XXXVIII. törvény (Törvény) 4. § (1) bekezdése szerinti valamennyi feltételnek, ezért a szerződéses kikötések tisztességesek és érvényesek.

A keresetlevél 15. számú melléklete szerint a keresettel érintett általános szerződési feltételek a következők:

1. 2003. május 15-től 2009. június 30-ig terjedő időszakban az Általános Üzletszabályzat II.4.6. pontja és VI.2.1. pontja, a Hitel Üzletszabályzat 6.2. pontja, a CHF alapú személyi kölcsön általános szerződési feltételeinek 3.2. pontja, az euró alapú személyi kölcsön általános szerződési feltételeinek 3.2. pontja.

2. A 2009. július 1-től október 31-ig terjedő időszakban az Általános Üzletszabályzat II.4.6. pontja és a VI.2.1. pontja, a Hitel Üzletszabályzat 6.1. pontja, az euró alapú személyi kölcsön általános szerződési feltételeinek 2009. július 1. és 2009. július 31. között alkalmazott 3.2. pontja, illetve a 2009. augusztus 1. és 2010. június 10. között alkalmazott 3.2., 4.8.1., 4.3.3., 4.4.2., 4.5.2., 4.6.2., 4.7.2. pontja.

3. A 2009. november 1-től és 2011. július 31. közötti időszakban az Általános Üzletszabályzat II.4.6. pontja, a Hitel Üzletszabályzat 6.1. pontja, az euró alapú személyi kölcsön általános szerződési feltételeinek 2009. november 1. és 2010. június 10. között alkalmazott 3.2. és 4.8.1. pontja, valamint a 2010. június 11. és 2011. július 31. között alkalmazott 3.2., 4.5.1.3., 4.6.1., 4.6.2., 8.7. pontja.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy

- a felperes 2009. július 1. és július 31. között hatályos „Euró alapú személyi kölcsön általános szerződési feltételei” 4.8.1. pontjának alábbi szövegrésze: „a fentieken túl a bank jogosult a kamatot, valamennyi díjat és költséget az Adós(ok) számára kedvezőtlenül, egyoldalúan módosítani ... a KSH által publikált fogyasztói árindex változása ... esetén”;

- a felperes 2009. augusztus 1. és 2010. június 10. között hatályos „Euró alapú személyi kölcsön általános szerződési feltételei” 4.8.1. pontjának alábbi szövegrésze: „a fentieken túl a bank jogosult a kamatot, valamennyi díjat és költséget az Adós(ok) számára kedvezőtlenül egyoldalúan módosítani ... a KSH által publikált fogyasztói árindex változása ... esetén”;

- a felperes 2009. november 1. és 2010. június 10. között hatályos „Euró alapú személyi kölcsön általános szerződési feltételei” 4.8.1. pontjának alábbi szövegrésze: „a fentieken túl a bank jogosult a kamatot, valamennyi díjat és költséget az Adós(ok) számára kedvezőtlenül egyoldalúan módosítani ... a KSH által publikált fogyasztói árindex változása ... esetén”

tisztességes és ezért érvényes. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a felperes keresetét teljes egészében elutasította. Indokolásában kifejtette, hogy a jelen peres

eljárásban irányadó keresetváltoztatás tilalmára tekintettel csak a felperes által a keresetlevele 15. sorszámú mellékletében kifejezetten felsorolt ÁSZF-rendelkezők vizsgálhatók érdemben.

A jogerős ítélet kiemelte, hogy a bíróság jelen perben kizárólag a Törvény hatálya alá tartozó, keresetben megjelölt általános szerződési feltételek tisztességességét vizsgálhatja a törvényben meghatározott elvek alapján, nem pedig a felperes és a fogyasztó között létrejött egyedi szerződéseket. Ezért az egyes szerződések jogszabályi követelményeknek való megfelelése nem képezheti jelen per tárgyát. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.), a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rég. Hpt.) és a szerződésekben előírt kamat egyoldalú módosításának feltételeiről szóló 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet (Korm. rendelet) rendelkezései a felperes és a fogyasztó közötti egyedi szerződéses jogviszonyban érvényesülnek. A rég. Hpt. és a Korm. rendelet rendelkezései nem váltak jogszabály erejénél fogva a szerződés részévé, ezek olyan keretjogszabályok, amelyek alapján maguknak a pénzügyi szolgáltatóknak kellett megalkotniuk a fogyasztóvédelmi szempontoknak is megfelelő általános szerződési feltételeiket. Ezért a fenti jogszabályok és az erre tekintettel megalkotott Magatartási Kódex rendelkezései a jelen perben a vizsgálódás körén kívül estek.

A felperes által hivatkozott általános szerződési feltételek alapján megállapítható, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás vonatkozásában a felperes ok-listát határozott meg. A felperes ugyanakkor nem szabályozta az ÁSZF-ben, legfeljebb csak belső szabályzatában, hogy az ok-lista egyes elemeit milyen módon, milyen időpontban miként veszi figyelembe.

Mivel a jelen per tárgyát nem az egyedi szerződés képezi, ezért a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 8. pontjában az egyedi szerződés vonatkozásában írtaknak ügydöntő jelentősége nincs. A rég. Ptk-nak a szerződésekre vonatkozó 239. §-a a jelen perben nem alkalmazható, az ok-lista részleges érvényessége vagy érvénytelensége nem merülhet fel. Amennyiben az adott szerződési feltételben meghatározott ok-listából egy ok kihagyásra kerülne, abban az esetben új ok-lista jönne létre, amely egyúttal a szerződési feltétel módosítását is eredményezné. A jelen per tárgyát képező ÁSZF-ben az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó „KSH által publikált fogyasztói árindex változása” csak az egyik ok a szerződésmódosítás ok-listájában. Mivel tehát a szerződéses kikötésben szereplő ok-lista csak egységes egészként ítéltető meg a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveknek való megfelelése tekintetében, így nincs arra törvényi lehetőség, hogy a bíróság egy szerződési feltételen belül meghatározott ok-lista egyes eleme vonatkozásában megállapítsa annak tisztességességét és

érvényességét.

Az Európai Unió Bírósága a C-26/13. számú (Kásler) ügyben is kifejtette, hogy önmagában az ok-lista megadása nem elégséges az átláthatóság követelményének teljesüléséhez, szükséges a kötelezettség változásának mechanizmusát és lehetséges mértékét is meghatározni. Mindebből az következik, hogy a szerződéses kikötés csak akkor felel meg a Törvény 4. § a) pontjában foglalt egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, ha az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő körülményváltozásból eredő többletkötelezettség keletkezésének indokait, a kötelezettség változásának mechanizmusát és annak tényleges mértékét is fel lehet mérni. A Törvény 4. § e) pontja szerinti átláthatóság elve pedig csak akkor valósul meg, ha ellenőrizhető az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő rendelkezése alkalmazása.

A jelen perben a felperes által hivatkozott ÁSZF-rendelkezők elsődlegesen az átláthatóság követelményének nem felelnek meg. Az ok-lista egyes elemeinek meghatározása és az egyes elemek a maguk összességében nem egyértelműek, ezáltal nem átlátható, hogy pontosan mely okból, illetve az okok milyen együttthadásaként mikor milyen mértékben kerülhet sor egyoldalú szerződésmódosításra és ezáltal a terhek áthárítására.

A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az ügyben eljáró első- vagy másodfokú bíróság új határozat hozatalára való utasítását, vagy pedig a keresetben és fellebbezésben rögzített indokok alapján a kereseti kérelemnek megfelelő új határozat meghozatalát kérte, amelyben a Kúria megállapítja, hogy a perbe vitt kikötések tisztességesek és ennél fogva érvényesek. Kérte továbbá, hogy amennyiben a másodfokú bíróság a saját hatáskörében az ítéletét nem javítja ki, akkor a Kúria változtassa meg a 2.500.000 forint fellebbezési illetéket érintő részt, tekintettel arra, hogy a felperes a fellebbezési illetéket illetékbélyegben leróta. A felperes kérte, hogy a bíróság a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 155/B. § (3) bekezdése alapján kezdeményezzen az Alkotmánybíróságnál egyedi normakontroll eljárást, és egyidejűleg a jelen eljárást függessze fel, vagy pedig amennyiben nem fordul közvetlenül az Alkotmánybírósághoz, akkor az Alkotmánybíróság előtt már folyamatban lévő, a Törvény elleni bírói kezdeményezések miatt indult egyedi normakontroll eljárás, vagy a 3/3014. PJE (helyesen: 2/2014. PJE) elleni alkotmányjogi panasz eljárás lezárásáig a jelen eljárást a Pp. 152. § (2) bekezdése vagy közvetlenül az Alaptörvény alapján függessze fel.

A felperes érdemben előadta, hogy a jogerős ítélet sérti a Törvény 11. §-át, miután azt abban a szűk értelemben alkalmazta, mely

szerint a bíróság az eljárásban kizárólag azt vizsgálja, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés a Törvény 4. § (1) bekezdése szerint tisztességes-e. A másodfokú bíróság jogellenes értelmezése szerint a bíróság nem a felperes és a fogyasztó közötti szerződéseket vizsgálja, így az egyes szerződések törvényi, jogszabályi követelményeknek való megfelelése nem képezhetette a per tárgyát. A régi Ptk., a régi Hpt. és a Korm. rendelet és az ezekre tekintettel megalkotott Magatartási Kódex rendelkezései a jelen perben a vizsgálódás körén kívül estek. A felperes elismerte, hogy kétségtelen, hogy a Törvény alapján a jelen per tárgyát kizárólag az általános szerződési feltételek meghatározott kikötései képezik. Ugyanakkor az ÁSZF rendelkezései a mindenkori egyedi fogyasztói szerződések részévé váltak. Ebből viszont az következik, hogy a régi Ptk., a régi Hpt., illetve a Korm. rendelet felek közötti egyedi szerződésekre vonatkozó rendelkezéseit az ÁSZF-re is alkalmazni kell, lévén, hogy ezek is az egyedi szerződések tartalmát képezik. Nem helytálló a másodfokú bíróság azon hivatkozása sem, hogy ezen jogszabályok ne tartalmazzanak rendelkezéseket az általános szerződési feltételek vonatkozásában. Minderre tekintettel a másodfokú bíróság jogalap nélkül hagyta figyelmen kívül a per tárgyát képező szerződéses viszonyokra irányadó, a per eldöntése szempontjából releváns anyagi jogi jogszabályokat: a régi Ptk. a régi Hpt. és a Korm. rendelet rendelkezéseit, illetve az ezen jogszabályokra tekintettel megalkotott Magatartási Kódex szabályozását. Erre tekintettel a másodfokú bíróság döntése sérti ezen anyagi jogi jogszabályoknak azokat az előírásait, amelyek a per tárgyává tett kikötésekre vonatkoznak és amelyeknek ezek a kikötések megfelelnek. A másodfokú bíróság szelektíven alkalmazta a per tárgyára vonatkozó anyagi jogi szabályokat.

Az alperes által a 3. sorszám alatt csatolt, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 57. § (1b) bekezdése szerinti jogalkotói jogi véleményében dr. Trócsányi László igazságügy-miniszter is azt fejtette ki, hogy a Törvény azon előírása, hogy a bíróság kizárólag a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés 4. § (1) bekezdés szerinti hét elvnek való megfelelést vizsgálhatja, nem jelenti azt, hogy erre a vizsgálatra a bíróságnak a magyar jognak a kikötések alapján történt szerződéskötések idején irányadó elveire és más szabályaira tekintet nélkül kellene sort keríteni.

A felperes kiemelte, hogy a jelen perben vizsgált szerződéses feltételek ok-listára vonatkozó kikötései megfelelnek a régi Hpt. mindenkori előírásainak, a Korm. rendelet terminológiájának, következésképpen a Ptk. 209. § (6) bekezdése értelmében nem minősülhetnek tisztességtelennek.

A másodfokú bíróság nem alkalmazta a Ptk. 239. §-a szerinti

részleges érvénytelenségi szabályokat sem. Ebben a körben a jogerős ítélet arra hivatkozott, hogy a per tárgya nem az egyedi szerződések vizsgálata és a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 8. pontjában az egyedi szerződésekre írtaknak nincs ügydöntő jelentősége. A felperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság ezen értelmezése megalapozatlan. A 2/2012. (XII.10.) PK vélemény egyáltalán nem az egyedi szerződések vizsgálatára vonatkozik, hanem kifejezetten a jelen per tárgyával azonos, a fogyasztói kölcsönszerződésben a pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségének megállapítására ad szempontokat. A másodfokú bíróság a régi Ptk-n túlmenően a kúriai bírósági gyakorlatot is kizárta az alkalmazási körből annak ellenére, hogy a már hivatkozott jogalkotói vélemény a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény indokolására mint a Törvény értelmezéséhez felhívható forrásra hivatkozik. Mind a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény, mind pedig 2/2014. PJE is egységes abban, hogy valamely általános szerződési feltétel tisztességtelensége esetén a Ptk. 239. § (2) bekezdése szerinti részleges érvénytelenség szabályai alkalmazandóak, kizárólag a kikötéssel érintett szerződéses rész tekintetében. A 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 8. pontja kifejezetten rögzíti, hogy előállhat olyan eset, amikor az érintett szerződési feltételnek nem az egésze, hanem csak meghatározott, jól behatárolható része tisztességtelen. Ebben az esetben a részleges érvénytelenség szabályai az irányadók. Az ok-listában szereplő feltételek egyikének, másikának tisztességtelensége tehát nem azt eredményezi, hogy a pénzügyi intézményt egyáltalán nem illeti meg az egyoldalú szerződésmódosítás joga, hanem csak azt, hogy a tisztességtelenül megállapított feltétel bekövetkezése esetén nem illeti meg. Ezzel szemben a másodfokú ítélet minden jogszabályi hivatkozást nélkül azt az álláspontot képviseli, hogyha az ok-listából egy ok kihagyásra kerülne, abban az esetben új ok-lista jönne létre, amely egyúttal a szerződési feltétel módosítását is eredményezné. Ez az értelmezés nem vezethető le a Törvény 11. §-ából, illetve a fentiek alapján hibás. Egyébként a másodfokú bíróság által hivatkozott bírósági szerződésmódosítás felvethető a teljes ok-lista érvénytelenné nyilvánításakor is, miután ennek elhagyásával pontosan ugyanúgy módosul a szerződés tartalma, mint amikor csak az oklista egyik vagy másik tisztességtelennek minősített kikötését kell elhagyni.

A felperes kiemelte, hogy a másodfokú bíróság ezen önkényes jogértelmezése nincsen tekintettel arra sem, hogy a teljes ok-lista kihagyásával a felek eredeti szándékával teljesen ellentétes eredmény jön létre, ezzel ugyanis a későbbi kamat korrekciókat - beleértve a csökkentéseket - végleges jelleggel törli a szerződésből, azaz a hitelkonstrukciót fix kamatozásúvá alakítja, amilyen szándéka a feleknek nem volt.

A másodfokú ítélet nem tesz eleget az indokolási kötelezettségének, ezért a Pp. 221. § (1) bekezdését sérti. A másodfokú bíróság azt jelölte meg az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásának indokaként, hogy az ok-lista egységének elvére tekintettel nem lehetséges a tisztességesség részleges megállapítása. Ezen túlmenően azonban az ítélet indokolása nem fejti ki, hogy egyébként az elsőfokú bíróság által tisztességesnek elfogadott kikötéseket a másodfokú bíróság is ilyennek tekinti-e. Ugyanúgy nem derül ki az indokolásból, hogy az elsőfokú bíróság által tisztességtelennek tartott kikötések a másodfokú bíróság szerint miért nem tekinthetők a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti feltételnek megfelelőnek. Az „olyan mértékben nem egyértelmű” vagy „nem minősíthető olyan egyértelmű világos megfogalmazásnak” fordulatok nem elégítik ki a részletes és elégséges indokolási kötelezettségi igényét.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Kérte, hogy a Kúria ne adjon helyt az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére, illetve a tárgyalás felfüggesztésére irányuló kérelmeknek. Kiemelte, hogy a Törvény 11. § (1) bekezdése alapján a pénzügyi intézmény és az egyedi fogyasztó között létrejött egyes szerződések nem képezhetik jelen eljárás tárgyát és ezt a másodfokú bíróság helyesen állapította meg. A másodfokú bíróság ezen felül azt állapította meg, hogy a felperes által megjelölt jogszabályok olyan keretjogszabályok, amelyek alapján a pénzügyi szolgáltatóknak meg kellett alkotniuk a fogyasztóvédelmi szempontoknak megfelelő általános szerződési feltételeket. Az alperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság éppen azért utasította el a felperes keresetét teljes egészében, mert nem ezek alapján alkotta meg az általános szerződési feltételeit és azok nem feleltek meg a fogyasztóvédelmi szempontoknak. A másodfokú bíróság a Törvény 11. § (1) bekezdésének megfelelően azt vizsgálta, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés a 4. § (1) bekezdése szerint tisztességes-e, azaz megfelel-e a Törvényben felsorolt elvek tartalmának, ezen elvek tartalmának megállapításánál pedig természetesen figyelembe vette a szerződéses kikötésekre a szerződéskötések idején irányadó jogszabályokat. Nincs szó tehát arról, hogy a bíróság szelektíven alkalmazta volna a per tárgyára vonatkozó anyagi jogi jogszabályokat. A másodfokú bíróság a Magatartási Kódexet valóban nem vette figyelembe, ugyanakkor ez nem jogszabály. A régi Hpt., illetve a Korm. rendelet olyan keretjogszabályok, amelyeket a felek rendelkezési joga tölt meg tartalommal, következésképpen nem esnek a régi Ptk. 209. § (6) bekezdésének alkalmazási körébe, így tisztességtelenségük vizsgálható. Attól, hogy a felperes a Korm. rendelet terminológiájának megfelel, a feltételek még nem állták ki a tisztességesség próbáját.

Az alperes álláspontja szerint a felperes félreértelmezi a

másodfokú bíróság által részleges érvénytelenséggel kapcsolatban írtakat. A másodfokú bíróság a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény indokolásának 8. pontjával egyezően járt el. A PK vélemény indokolása azt állapítja meg, hogy a tisztességtelen kikötés nem a szerződés egészét, hanem kizárólag a kikötéssel érintett részét, azaz magát a tisztességtelen feltételt teszi érvénytelenné. A szerződésnek a kikötéssel érintett része a felperes egyoldalú szerződésmódosítását lehetővé feltétel volt, amelynek tisztességtelenségét állapította meg a bíróság.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem megalapozott.

A felperes elsődlegesen azt kérte, hogy a Kúria a Pp. 155/B. § (3) bekezdése alapján kezdeményezzen egyedi normakontrollt az Alkotmánybíróságnál a keresetlevelében, illetve fellebbezésében kifejtett alkotmányos érvek alapján. Másodlagosan pedig azt kérte, hogy ugyanezen indokok alapján a Kúria a Pp. 152. § (2) bekezdése alapján függesse fel a felülvizsgálati eljárást az Alkotmánybíróság előtt már folyamatban lévő bírói kezdeményezések, illetve a Törvény és a 2/2014. PJE elleni alkotmányjogi panasz eljárás befejezéséig.

A Kúria kiemeli, hogy a jelen felülvizsgálati kérelem elbírálásának idejére már megszületett az Alkotmánybíróság 34/2014. (XI.14.) számú határozata, amelyben az Alkotmánybíróság a Törvény egésze, valamint az 1. § (1) és (3) bekezdése, (6), (7) bekezdése, 4. - 15. §-ai, valamint 19. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezéseket elutasította, a bírói kezdeményezéseket pedig egyebekben visszautasította.

A Kúria megállapította, hogy az Alkotmánybíróság a felperes által kifogásolt kérdésekben, így: a törvény közjogi érvénytelensége, a jogbiztonság sérelme, a visszamenőleges hatály tilalmának a megsértése, a Törvény eljárásjogi szabályai (a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme) és a felperes által a keresetlevélben megjelölt jogszabályhelyek sérelme kapcsán állást foglalt. Erre tekintettel ezen kérdések kapcsán a Pp. 155/B. §-a alapján a per tárgyalásának felfüggesztése nem indokolt, miután a felperes által igényelt alkotmányossági vizsgálatra már sor került. Ugyanezen okból nem indokolt az eljárás Pp. 152. § (2) bekezdése alapján történő felfüggesztése sem.

A Kúriának a 2/2014. számú Polgári jogegységi határozat alkotmányossága kapcsán aggályai nincsenek, erre tekintettel ebben a körben sem függesztette fel az eljárást. Miután a Pp. 155/B. § (4) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését elutasító végzés ellen nincs helye külön fellebbezésnek és a Pp. 222. § (1) bekezdése alapján csak a külön fellebbezéssel támadható végzést kell megindokolni, ezért az

Alkotmánybírósághoz való fordulás elutasításáról hozott döntést sem a Kúria, sem a korábban eljáró bíróságok nem voltak kötelesek indokolni. Amennyiben részletesen indokolná az eljáró bíróság, hogy álláspontja szerint milyen okból minősül alkotmányosnak egy adott jogszabály, akkor ezzel gyakorlatilag az Alkotmánybíróság hatáskörét elvonva érdemben állást foglalna olyan közjogi kérdésben, amely nem tartozik a rendes bíróság hatáskörébe.

A Kúria kiemeli, hogy a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. Erre tekintettel a Kúria csak a felperes által a felülvizsgálati kérelmében kifogásolt jogszabálysértések kapcsán folytatta le a felülvizsgálati eljárást.

A felperes hivatkozott arra, hogy a másodfokú ítélet indokolása sérti a Pp. 221. § (1) bekezdését, miután az ok-lista egysége elvének kifejtésén túlmenően az ítélet nem jelöli meg, hogy az elsőfokú bíróság által tisztességesnek elfogadott kikötéseket a másodfokú bíróság tisztességesnek tekinti-e, ha pedig nem, milyen indokból nem. Ugyanígy nem derül ki, hogy az elsőfokú bíróság által is tisztességtelennek tartott kikötések a másodfokú bíróság szerint miért nem tekinthetők a Törvény 4. § (1) bekezdésének megfelelő feltételeknek.

A Kúria megállapította, hogy a másodfokú ítélet az elsőfokú bíróság ítéletét abban a részében, amelyben az elsőfokú bíróság az egyoldalú módosításra vonatkozó szerződési feltételek ok-listája kapcsán azok tisztességtelenségét állapította meg, helybenhagyta. Amennyiben a másodfokú bíróság a helybenhagyásra tekintettel az elsőfokú bíróság által kifejtett indokokat kiegészíteni nem kívánja, akkor ebben a körben további indokolást nem köteles adni, elegendő utalni arra, hogy egyetért az elsőfokú bíróság által kifejtettekkel. Az elsőfokú ítéletet megváltoztató részében pedig a másodfokú bíróság egyértelműen kifejtette, hogy annak indoka nem az, hogy nem értett egyet az elsőfokú bírósággal az elsőfokú bíróság által tisztességesként megjelölt szerződési feltételek értékelése kapcsán, hanem az, hogy a másodfokú bíróság álláspontja szerint az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó ok-listát csak egységében lehet tisztességesnek vagy tisztességtelennek minősíteni továbbá az, hogy valamennyi időszakban irányadó valamennyi ÁSZF-ből hiányzik annak a meghatározása, hogy a szerződés módosítására milyen mechanizmussal, milyen módon kerülhet sor, továbbá a módosítás várható mértéke és ennek a fogyasztó kötelezettségére történő hatása sem derül ki, vagyis az átláthatóság és érthető megfogalmazás elvének nem felel meg a szabályozás. Mindebből az következik, hogy a másodfokú bíróság az ítélet elutasító rendelkezését megindokolta, mivel az általa kifejtett indokok alapján a logika szabályai szerint nem kell kitérnie az egyes ok-lista elemek tisztességére vagy tisztességtelenségére. Ebből

következően a másodfokú bíróság az indokolási kötelezettségét nem sértette meg.

A felperes érdemben azt kifogásolta, hogy megalapozatlan a másodfokú bíróság azon álláspontja, hogy az általános szerződési feltétel tisztességességének megállapítása kapcsán folyamatban lévő perekben a bíróság nem vizsgálhatja, hogy az általános szerződési feltételek a megalkotásukkor hatályban volt jogszabályoknak, azaz a régi Ptk-nak, a régi Hpt-nek és elsősorban a Korm. rendeletnek megfelelnek-e. A felperes álláspontja szerint a hatályos jogszabályi környezet vizsgálatának kizártsága a jogszabályokból nem vezethető le, erre tekintettel szükséges a perben érdemben annak a vizsgálata, hogy a felperes által alkalmazott szerződési feltételek a hatályos jogszabályoknak megfelelnek-e, mert ebben az esetben a Ptk. 209. § (6) bekezdése értelmében a tisztességtelenségük nem állapítható meg.

A Kúria kiemeli, hogy abból, hogy az ok-listában foglalt feltételek esetlegesen megfelelnek a Korm. rendeletben foglalt taxatív feltételeknek, még nem következik az, hogy az általános szerződési feltételekben foglalt egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződési feltétel a maga egészében ne minősülhetne tisztességtelennek. Még megfelelő egyoldalú szerződésmódosítási okokat tartalmazó ok-lista megléte sem eredményezi önmagában az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó feltétel tisztességességét. Ebben az esetben is meg kell felelnie ugyanis az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó szerződési feltételeknek az egyértelmű és érthető megfogalmazás és az átláthatóság követelményének, amiből az következik, hogy vizsgálandó, hogy a szabályozás meghatározza-e az egyoldalú szerződésmódosítás mechanizmusát, a fogyasztó számára a szerződés aláírásakor a változás lehetséges mértéke iránya, módja felmérhető volt-e. Ezen felül az egyoldalú szerződésmódosítás időpontjában az ÁSZF-ben írtak alapján ellenőrizhetőnek kell lennie, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra indokoltan került-e sor. Csak ebben az esetben felel meg a kikötés az átláthatóság és az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozata alapján.

Az Európai Unió Bírósága a C-26/13. számú (Kásler) ügyben hozott határozatában kifejtette, hogy a szerződési feltételek átláthatóságnak elve (amely már a 93/13 EKG irányelv alapján is levezethető, így a magyar jognak a 2004. május 1-jén történt csatlakozás és a Ptk. irányelvnek megfelelő módosítása óta része), nem korlátozható kizárólag a szerződési feltétel alaki és nyelvtani szempontból érthető jellegére. Az EU Bíróság álláspontja szerint - arra való tekintettel, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van többek között az információs szintje tekintetében - az átláthatóság követelményét

kiterjesztő módon kell értelmezni. A Kásler-ügyben kimondott értelmezésből az következik, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó szerződési feltételek alkalmazása akkor minősül átláthatónak, hogy ha feltünteti a módosítás mechanizmusának okait és sajátosságait olyan módon, hogy a fogyasztó az egyértelmű és érthető kritériumok alapján előre láthassa a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

A fentiekre tekintettel a régi Ptk. 209. § (4) bekezdésének alkalmazása során a világos és érthető feltétel kritériumait ezen fenti értelemben kell figyelembe venni, vagyis a lehetséges változtatások mechanizmusának, irányának, módjának megjelölése nélkül az egyoldalú módosításra vonatkozó szerződési feltétel a régi Ptk. 209. § (4) bekezdése alapján is mindenképpen tisztességtelennek minősül. Bár ezen jogszabályi rendelkezés csak 2009. május 22. óta része a tételes jognak, a 93/13 EKG irányelv 5. cikke azonban ezen kívánalmat már az irányelv hatályba lépésétől kezdve tartalmazza. Miután a nemzeti bíróságok kötelesek a nemzeti jogot az uniós joggal összhangban értelmezni - kizárólag a contra legem értelmezés tilalmazott -, ezért ezen előírás 2009. május 22. előtt kifejezett nemzeti jogszabály hiányában is levezethető volt a magyar jogszabály uniós joggal összhangban történő értelmezése alapján.

Jelen perbeli esetben a felperes által alkalmazott általános szerződési feltételek ezen kritériumoknak egyértelműen nem felelnek meg, az ok-listán túl semmilyen egyéb rendelkezés nem található a felperes által alkalmazott szerződési feltételekben a mechanizmusra és változás lehetséges mértékére, módjára vonatkozóan.

A felperes kifogásolta a másodfokú bíróság azon jogi álláspontját is, amely kizárta az ok-lista egyes elemeinek a részleges tisztességes és érvényesség nyilvánítását. A Kúria kiemeli, hogy a másodfokú bíróság álláspontjával ellentétben a jelen ügyben a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló 2/2012. (XII.10.) PK véleményben írt értelmezést alkalmazni kell. A PK vélemény 8.b) pontja alapján valóban nem zárható ki az, hogy amennyiben az ok-lista egyes elemei a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveknek teljes mértékben megfelelnek, akkor azok részleges érvényessége is megállapítható legyen jelen peres eljárásban is.

Ugyanakkor a Kúria ebben a körben visszautal a korábban kifejtettekre, amely szerint a felperes által alkalmazott szerződési feltételek közül egyik ok sem felel meg önmagában valamennyi elvnek, tekintettel arra, hogy a fentiek szerint az átláthatóság, illetve az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve

mindenképpen sérül az ÁSZF tartalmi hiányossága miatt.

A felperes kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság 2.500.000 forint le nem rótt fellebbezési illeték megfizetésére kötelezte, holott a felperes a fellebbezéséhez az illetéket illetékbélyegben lerótt. A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete ellen mind a felperes, mind az alperes terjesztett elő fellebbezést. A felperes a fellebbezési illetéket valóban lerótt, míg az alperes személyes illetékmentességére tekintettel az illetéket nem rótt le, hanem az illeték feljegyzésre került. Tekintettel arra, hogy a fellebbezés vonatkozásában a felperes pervesztes, az alperes pedig pernyertes lett, ezért a Pp. 239. §-a alapján megfelelően alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban teljes mértékben pervesztessé vált felperes köteles viselni az eljárás valamennyi költségét, így az alperes által le nem rótt fellebbezési illetéket is. A személyes illetékmentességre tekintettel meg nem fizetett illeték megtérítésére a felperes a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles.

Minderre tekintettel a Kúria - részben eltérő indokolással - a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A perben az alperest ügyvédi iroda képviselte, ezért az ügyvédi munkadíjat a Kúria a Pp. 270. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja és az ellenkérelemhez csatolt megbízási szerződés alapján állapította meg. A megbízási szerződés szerint a peres képviselőre történő felkészülés munkadíja a rendkívüli perorvoslati szakaszban 100.000 forint + áfa, a jogi képviselőt pedig a bíróság előtti képviselő feladatainak ellátásáért minden eljárási szakaszban 38.000 forint + áfa / ügyvédi munkaóra díjazás illeti meg. A felülvizsgálati eljárás során a Kúria tárgyalást nem tartott, az alperes írásbeli érdemi ellenkérelmet előterjesztett. Figyelemmel arra, hogy a felülvizsgálati ellenkérelemben már olyan új érvelés nem hangzott el, amelyet korábban az alperes az ellenkérelmében, illetve a fellebbezésében már ne fejtett volna ki, ezért a Kúria megállapította, hogy külön felkészülés az ellenkérelem előterjesztéséhez nem volt szükséges. A Kúria az alperes korábbi álláspontját összefoglaló, a felülvizsgálati kérelemre reagáló előkészítő irata elkészítésének munkaigényét - a felperesi felülvizsgálati kérelem tanulmányozásával együtt - 5 munkaóránál fogadta el, erre tekintettel az alperes részére a megbízási szerződésben foglalt díjazás alapulvételével 241.300 forint áfával növelt ügyvédi munkadíjat állapított meg.

Budapest, 2014. november 28.

Dr. Wellmann György s.k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Csilla s.k.
előadó bíró, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. bíró